

סקר טבע עירוני – תל אביב-יפו

אתר 18
שדה דב צפון

מכלול: חולות החוף

תאריך סקירה: 21-22.6.12, 27.7.12, 24.6.12, 23.4.12

גודל מקורב של השטח: 262 דונם

שם הסוקר: רעות לוריאי, ניר מעוז, בועז שחם, ערן בנקר

נ.צ.מ (ישראל חדשה): 180260/669825

רחוב/גבול: מערב : שדה דב. מזרח: רח' אשכול לוי. מצפון: גוש החולות

רובע: 1 - עבר הירקון מערב

תאור כללי: שטח חולות איכותי ונדיר בו ניתן למצוא צומח טבעי וריכוזי פריחה הכוללים מינים נדירים ואדומים. מגוון בתי גידול של רצועת החולות המאפשרים פעילות של מיני החי המקומיים כגון קינון שרקקים ופרפור עקוד.

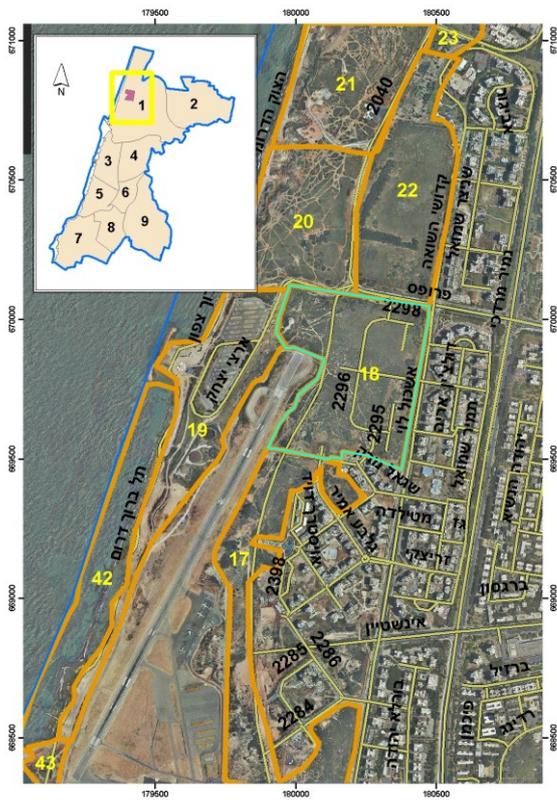
מאפייני השטח

אקולוגיה

בתי גידול	חולות מיוצבים, חולות מיוצבים למחצה, מחשופי חמרה, ערוץ לח, שטחים משתקמים.
תצורות צומח	שיחית חולות, בתה עשבונית.
יחידות צומח	רותם המדבר – לענה חד זרעית תלתן א"י – זנב ארנבת ביצני שיבולת שועל מתפרקת – גזר החוף.
כיסוי צומח (%)	20% - 90%
צומח ייחודי	פשתנית יפו, צפרנית חופית, פעמונית גפורה, תורמוס א"י, סחלב קדוש
בעלי חיים	עופות, זוחלים ויונקים
חי ייחודי	ציפורים: שרקק מצוי, פרפור עקוד, חנקן אדום ראש. זוחלים: צב יבשה מצוי, נחושית חולות.
אתרים חשובים	ריכוזי פשתני יפו ופעמונית גפורה. ערוץ לח
חשיבות ברצף- חיבור לאתרים אחרים	גבוהה – חלק מרצף חולות של הגוש הגדול
מינים פולשים	ציפורים: דררה, מאיינה. צמחים: טיונית החולות, שיטה כחלחלה, לנטנה ססגונית.
רמת השתמרות השטח	גבוהה. מרבית השטח לא מופר. פגיעה מסויימת קיימת בשולים הסמוכים לבינוי

פיזי

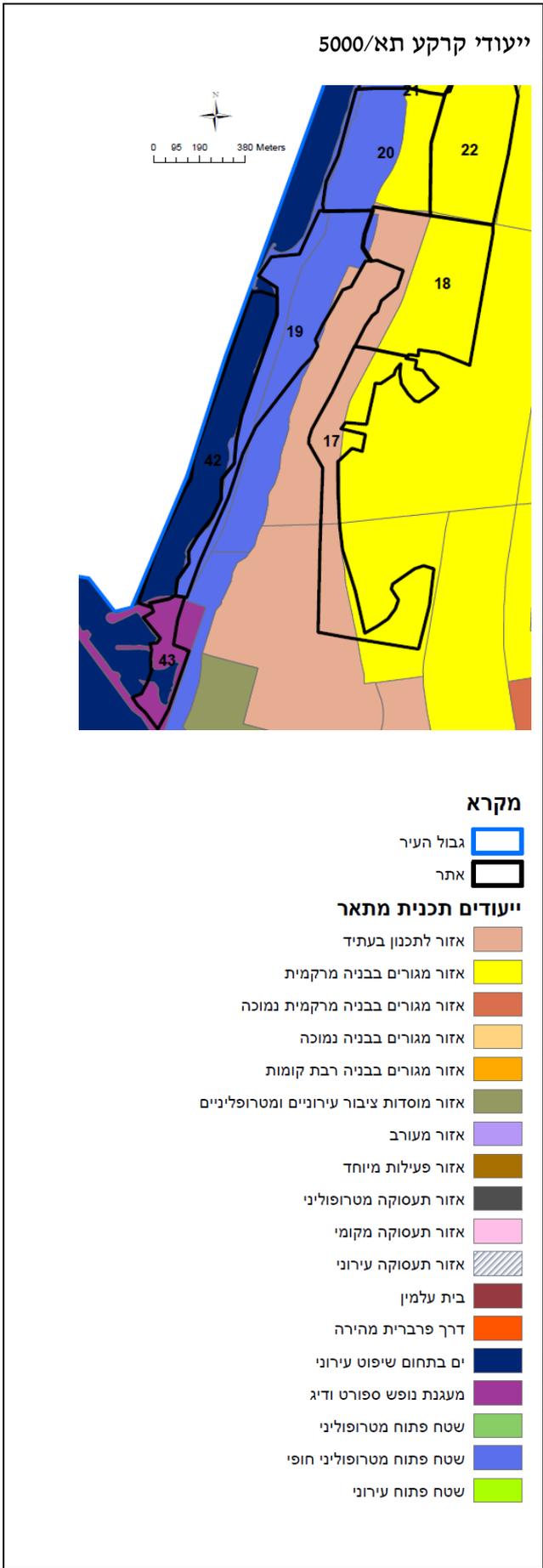
קרע	חמרה, חול, כורכר.
מורפולוגיה	חולות, מחשופי חמרה, ערוץ חמרה
מורכבות טופוגרפית (מופעי נוף)	בינונית – גבוהה. דיונות חול, שקעים חוליים מחשופי חמרה, שקעים לחים, כתמי כורכר.

תרשים התמצאות

מראה כללי

שטחי חולות בלתי מופרים היוצרים מרחב חזותי פתוח, טבעי ומגוון.	חזות כללית										
אין	תשתיות קולטות קהל										
סביבה											
פסולת בניין, סימני נסיעת כלי רכב, חיות בית	מפגעים והפרות										
נמוכה.	רמת הפרה בשטח (מפגעים)										
לא מוסדרת. אפשרית משכונת המגורים ומן הכביש הראשי	נגישות										
913/0 תל אביב שדה דב – מוקדים וחרסים מן התקופות הברונזה הקדומה והברונזה התיכונה, כלי צור מן התקופה הניאוליתית, קברים.	ארכיאולוגיה										
שטח פתוח.	שימושים										
ייעודי קרקע עיקריים											
<p>תכנית מתאר ארצית: תמ"א 35 – מרקם עירוני, רגישות נופית סביבתית גבוהה. תכנית מתאר מחוזית (תמ"מ 5): עפ"י תמ"א 4/13 – שטח ישוב, ציר ירוק. תכנית מתאר עירונית (ת"א 5000): אזור לתכנון בעתיד אזור מגורים בבניה מרקמית</p>											
מסקנות והמלצות											
<p>חשיבות האתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> • אזור חולות מיוצבים למחצה בלתי מופרים • פוטנציאל גבוה לפעילות זוחלים. • מגוון צומח ייחודי הכולל ריכוזי של מינים נדירים. • בנק זרעים לצמחי חולות • <u>שמירה וטיפוח של ערכי טבע קיימים:</u> • טיפול והסרה של צמחייה פולשנית • שימור אתרי צומח של חולות מיוצבים למחצה • פינוי פסולת • שמירת ציר פתוח וקישור לחולות מצפון ומדרום על בסיס החלק המערבי של האתר. • מניעת הפרעות תאורה מאזורי המגורים <p>שיקום ושיחזור בתי גידול מערכות אקולוגיות:</p> <ul style="list-style-type: none"> • הגדלת השונות של בתי הגידול • יצירת בית גידול לח על בסיס השקע הקיים באזור הצפון מערבי – שיפור הניקוז. • יצירת רצף של בתי גידול חוליים וקישור לרצועת החוף ממערב. • דילול מבוקר של צפיפות הצומח בתחום החולות המוצבים יכול לאפשר הופעת מיני צומח נוספים והגדלת המגוון הביולוגי. פעולה כזו יש לבצע במסגרת תכנית ייעודית ומעקב וניטור מוסדרים. 											
נתוני הסקר											
צומח											
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>שם המין</th> <th>סטאטוס</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>אגמון הכדורים</td> <td></td> </tr> <tr> <td>אספג ארך עלים</td> <td></td> </tr> <tr> <td>ארכובית א"י</td> <td>אנדמי</td> </tr> <tr> <td>בוצין מפורץ</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	שם המין	סטאטוס	אגמון הכדורים		אספג ארך עלים		ארכובית א"י	אנדמי	בוצין מפורץ	
שם המין	סטאטוס										
אגמון הכדורים											
אספג ארך עלים											
ארכובית א"י	אנדמי										
בוצין מפורץ											

סחלב קדוש

פשתנית יפו

בן חיטה אריכא	
בן חיטה ביצני	
בן חיטה שרוני	אנדמי
בקייה תרבותית	
ברומית ספרדית	
ברומית עקרה	
ברומית שעורה	
גומא הקרקפת	
גזר החוף	
דבקה זיפנית	
דרדר הקורים	אנדמי
זון אשון	
זנב ארנבת ביצני	
זקן תיש	
חבלבל החוף	אנדמי
חבצלת החוף	מוגן
חילף החולות	
חלוקה ננסית	
חמציץ נטוי	
חצב מצוי	מוגן
חרצית עטורה	
טופח נאה	
טיון דביק	
טיונית החולות	פולש
יבלית מצויה	
כליינית מצויה	
כרבולת מצויה	
כרוב החוף	
כשות ב.מ.	
לוטוס מכסיף	
לחך אזמלני	
לחך בשרני	
לנטנה ססגונית	פולש
לענה חד זרעית	
לפתית מצויה	
לשון שור מגובבת	
מקור חסידה מפוצל	
מקור חסידה תל אביבי	
מרגנית השדה	
מרור הגינות	
מרסיה יפיפיה	אנדמי
ניסנית דו קרנית	
ניסנית שיכנית	
נר הלילה החופי	
סביון יפו	אנדמי
סולנים ירוק	
עכנאי שרוע	
אלית המפרק	
עלקת חרוקה	

צפרנית חופית

פעמונית גפורה

פרג נחות
פרסיון גדול
צלביית עשבונית
צלקנית
צמרנית הסלעים
צפורנית חופית
אדום
קורטס מבריק
קידה שעורה
רותם המדבר
מוגן
שבולת שועל מתפרקת
שברק מלבין
שומרר בואסיה
שיבולת שועל נפוצה
שיטה כחלחלה
פולש
שלשון החוף
אנדמי
שעורת התבור
תורמוס א"י
אנדמי
תלתן א"י
אנדמי
שרביטן מצוי
דרדר מצוי
סחלב קדוש
נדיר, מוגן
עקצר מצוי
כפתור החולות
פרג אגסני
פעמונית גפורה
פשתנית יפו
נדיר, אנדמי
אלת המסטיק

מידע נוסף

בעבר נצפו⁵ : תורמוס שעיר (נדיר) ולוענית יריחו (אדום) וצבעוני השרון⁹

בעלי חיים

עופות

מין	דירוג הספר האדום
אנפית בקר	LC
בז מצוי	LC
חוגלת סלעים	NT
שחף צהוב-רגל	DD
יונת בית	מין מבוית
תור צווארון	LC
תור מצוי	NT
דוכיפת	NT
שלדג לבן-חזה	NT
שרקק מצוי	VU
דררה אפורת-לחי	מין פולש
סנונית רפתות	LC
בולבול צהוב-שת	LC
סבכי שחור-ראש	LC

LC	פשוש
NT	חנקן אדום-ראש
LC	צופית בוהקת
LC	עורב אפור
מין פולש	מאינה מצויה
LC	דרור הבית
LC	ירקון
LC	פרפור עקוד
LC	שלו מצוי

יונקים

שם המין	דירוג הספר האדום
עכבר מצוי	LC
חולד	LC
חולדה מצויה	LC
חולדת החוף	LC
עטלף פירות	LC
עטלפון לבן שוליים	NT
אשף מצוי	NT
מריון מצוי	LC
שועל מצוי	LC
דורבן ?	LC
ארנבת מצויה	LC
חדף זעיר?	NT

זוחלים

מין	דירוג ספר אדום	סיכוי לנוכחות המין
צב יבשה מצוי	VU - עתידו בסכנה	נמצא
זיקית ים- תיכונית	LC - לא בסיכון	גבוה
חרדון מצוי צפוני	LC - לא בסיכון	גבוה
קמטן	NT - בסיכון נמוך	גבוה
שנונית שפלה	CR - בסכנת הכחדה חמורה	גבוה
שממית בתים	LC - לא בסיכון	גבוה
מניפנית מצויה	LC - לא בסיכון	גבוה
שממית עצים	LC - לא בסיכון	נמוך
ישימונית מצויה	LC - לא בסיכון	גבוה
חומט גמד	LC - לא בסיכון	גבוה
חומט פסים	LC - לא בסיכון	גבוה
נחושית עינונית	LC - לא בסיכון	גבוה
נחושית נחושונית	VU - עתידו בסכנה	בינוני
נחושית חולות	NT - בסיכון נמוך	נמצא
חומט מנומר	LC - לא בסיכון	גבוה
נחשיל מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה
חנק	LC - לא בסיכון	גבוה
שלון טלוא ראש	LC - לא בסיכון	גבוה
שחור ראש	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן זיתני	LC - לא בסיכון	גבוה

כרוון

צב יבשה מצוי

זעמן שחור	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן מטבעות	LC - לא בסיכון	גבוה
נחש מים	NT - בסיכון נמוך	גבוה
עין חתול חברבר	LC - לא בסיכון	גבוה
ארבע-קו מובהק	LC - לא בסיכון	גבוה
תלום-קשקשים מצוי	LC - לא בסיכון	נמצא
מחרוזת "האוכפים"	VU - עתידו בסכנה	נמוך
צפע מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה

מידע נוסף

- בעבר התקיים מגוון ביולוגי עשיר באזור החולות שכלל מינים פסמופילים של זוחלים ומכרסמים כגון: גרביל אלנבי, ירבע מצוי, כח אפור. מינים נוספים: צבי א"י, גירית מצויה, סמור, חתול בר.

תרשים בתי גידול וערכי טבע

